

Legislativa

Základní právní předpisy ve zdravotnictví a jejich hierarchie

- **Hierarchie právních předpisů**
  - obecně
    - *mezinárodní smlouvy, ústavní zákony, zákony, vyhlášky, nařízení vlády, směrnice atd. ministerstev, vyhlášky kraje a obcí*
  - ve zdravotnictví
    - *Úmluva o LPB, LZPS, ZoZS, ZoVZP, OZ, vyhl. o ZD, směrnice + metodické pokyny atd. MZ, ČLK – stavovské předpisy, závazná stanoviska, doporučení představenstva*
    - *vztah ZoZS a OZ*

- **Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993 Sb.)**
  - čl. 31
  - každý má právo na ochranu zdraví
  - občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon

- **Úmluva o lidských právech a biomedicině**
  - Úmluva na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny (reg. č. 96/2001 Sb.m.s.) - součást českého práva od 1. 10. 2001
  - chránit důstojnost a svébytnost všech lidských bytostí
  - každému bez diskriminace zaručit úctu k integritě jeho bytosti
  - ostatní práva a základní svobody při aplikaci biologie a medicíny

- **Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění**
  - základní zásady veřejného zdravotního pojištění
  - rozsah a podmínky poskytování zdravotní péče
  - práva a povinnosti zdravotních pojištěných
  - práva a povinnosti pojištěnce – pacienta

- **Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách**
  - zdravotní služby a podmínky jejich poskytování
  - výkon státní správy
  - druhy a formy zdravotní péče
  - práva a povinnosti pacientů, osob pacientům blízkých, poskytovatelů zdravotních služeb, zdravotnických a jiných odborných pracovníků, dalších osob v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb
  - podmínky hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb
  - další činnosti související s poskytováním zdravotních služeb
  - zapracovává příslušné předpisy Evropské unie

- **Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník**
  - zdravotní služby
    - postavení pacienta, osob blízkých, zastoupení
    - ochrana osobnosti člověka
    - nakládání s částmi lidského těla, pitvy
    - smlouva o péči o zdraví
    - náhrada majetkové a nemajetkové újmy
    - ... další

- **Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických službách**
  - *asistovaná reprodukce*
  - *sterilizace*
  - *terapeutická kastrace, testikulární pulpektomie*
  - *změna pohlaví transexuálů*
  - *psychochirurgické výkony*
  - *genetická vyšetření*
  - *odběry a léčba krví*
  - *ověřování nových postupů*
  - *posudková péče*
  - *pracovnělékařské služby*
  - *nemoci z povolání*
  - *lékařské ozáření*
  - *ochranné léčení*

- **Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci**
  - *Obsahuje s ohledem na rozsah poskytovaných ZS údaje o zdravotním stavu pacienta a skutečnostech souvisejících s poskytováním ZS*
  - *Příloha č. 1 – minimální obsah samostatných částí zdravotnické dokumentace*

- **Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví**
  - *veřejné zdraví je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin, je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života.*
  - *práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví*
  - *soustava orgánů ochrany veřejného zdraví, jejich působnost a pravomoc*

- **Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech**
  - *používání léčivých přípravků při poskytování zdravotní péče*
  - *úkoly orgánů vykonávajících státní správu v oblasti léčiv*
  - *způsobilost osob pro zacházení s léčivy*
  - *povinnosti a oprávnění provozovatele*
  - *registrace léčivých přípravků*
  - *výzkum, výroba, distribuce, předepisování, výdej, zneškodňování*

- **Zákon č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích**

- *podmínky pro používání ZP*
  - *klinické hodnocení ZP*
  - *předepisování, výdej, nákup, skladování, prodej*
  - *instalaci, instruktáž, používání, údržbu, servis a evidenci*
  - *oznamovací povinnosti*
  - *výkon státní správy a dalších činností v oblasti zdravotnických prostředků*
  - *kontrola a sankce*
- **Zákon č. 95/2004 Sb., „o způsobilosti k povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta“**
    - *podmínky získávání a uznávání způsobilosti*
    - *specializační celoživotní vzdělávání*
    - *podmínky výkonu povolání cizincem*
    - *podmínky výkonu povolání v cizině*
- **Zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních**
    - *podmínky získávání a uznávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání*
    - *celoživotní vzdělávání zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků*
    - *podmínky pro cizince*
    - *uznávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání*
- **Zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství**
  - **Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách**
  - **Zákon č. 220/1991 Sb., o ČLK, ČSK a ČLÉK**
  - **Zákon č. 551/1991 Sb., o VZP**
  - **Zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších ZP**
  - **Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění**
  - **Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (lázeňský zákon)**
  - **Zákon č. 285/2002 Sb., transplantační zákon**
  - **Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty**
  - **Zákon č. 227/2006 Sb., o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech**
  - **Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě**
  - **Zákoník práce**
  - **Občanský zákoník**
  - **Správní řád**

- **Trestní zákoník**
- **Trestní řád**
- **Obecné nařízení o ochraně osobních údajů Evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679 – „GDPR“**

Organizace poskytování zdravotních služeb a řízení zdravotnictví

- **stát**
  - *Ministerstvo zdravotnictví*
    - *Státní ústav pro kontrolu léčiv*
    - *Státní úřad pro jadernou bezpečnost*
    - *ÚZIS*
  - *Ministerstvo obrany*
  - *Ministerstvo spravedlnosti*
  - *Ministerstvo vnitra*
    - *role: politická, správní, zřizovatelská, kontrolní, ...*
- **kraje**
  - *krajské úřady*
- **obce**
  - *obecní úřady*
- **zdravotní pojišťovny**
- **Zákon o zdravotních službách**
  - *„příslušný správní orgán“*
  - *krajský úřad*
  - *Ministerstvo obrany*
  - *Ministerstvo spravedlnosti*
  - *Ministerstvo vnitra*
  - *Ministerstvo zdravotnictví*
    - *Inspektorát omamných psychotropních látek*
    - *Český inspektorát lázní a zřídel*
    - *Krajské hygienické stanice*
  - *Státní ústav pro kontrolu léčiv*
  - *Státní úřad pro jadernou bezpečnost*
  - *generální ředitelství Vězeňské služby*
  - *Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, České lékárnická komora*
  - *Ministerstvo financí*

Podmínky poskytování zdravotních služeb

- **Poskytovatel může poskytovat ZS**
  - *uvedené v oprávnění k poskytování ZS*

- prostřednictvím osob způsobilých k výkonu zdravotnického povolání (obor, druh, forma)
  - technické a věcné vybavení (obor, druh, forma)
  - v místech uvedených v oprávnění k poskytování zdravotních služeb
- **Druhy zdravotní péče**
    - podle časové naléhavosti poskytnutí
      - neodkladná péče
      - akutní péče
      - nezbytná péče
      - plánovaná péče
    - podle účelu jejího poskytnutí
      - preventivní péče
      - diagnostická péče
      - dispenzární péče
      - ovlivnění zdravotního stavu realizací individuálního léčebného postupu
      - posudková péče
      - léčebně rehabilitační péče
      - ošetrovatelská péče
      - paliativní péče
      - lékárenská a klinickofarmaceutická péče
    - formy zdravotní péče
      - ambulantní péče
      - jednodenní péče
      - lůžková péče
      - péče poskytovaná ve vlastním sociálním prostředí pacienta
    - obory zdravotní péče
      - Zák. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta
      - Vyhláška MZ č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů
  - **Poskytování zdravotních služeb bez oprávnění**
    - odborná první pomoc
    - v zařízeních sociálních služeb
      - *zák. 108/2006 Sb., o sociálních službách*
    - převoz osoby ze/do zahraničí do/ze ČR
    - oprávněná osoba jiného státu
    - dle předpisů jiného státu
    - dočasná činnost na území ČR
    - osoby usazené, se sídlem ve státě EU, EHP, Švýcarské konfederaci
  - **Poskytování preventivní péče mimo ZZ**
    - preventivní péče zaměřené na předcházení onemocnění a jeho včasné rozpoznání
      - *povolení udělené krajským úřadem max. 1 rok*
      - *poskytnutí není podmíněno technickým a věcným vybavením*

- *souhlasné závazná stanoviska KHS*
- *není povinnost vést zdrav. dokumentaci*

- **Oprávnění k poskytování zdravotních služeb**
  - Příslušný krajský úřad
  - Ministerstvo obrany
  - Ministerstvo spravedlnosti
  - Ministerstvo vnitra

- **Podmínky udělení oprávnění**
  - fyzická osoba
    - dosažení věku 18 let
    - plná svéprávnost
    - bezúhonnost
    - povolení k pobytu na území ČR
    - způsobilost k samostatnému výkonu zdravotnického povolání / odborný zástupce
    - člen ČLK / ČSK / ČLÉKK
    - oprávnění k užívání zdravotnické zařízení (tech. a věc. vybav.)
    - splnění požadavků na personální zabezpečení
    - doložení stanovisek SÚKL, KHS, MZ
    - osobně způsobilá / odborný zástupce

  - právnická osoba
    - *bezúhonnost – statutární orgán/ jeho členové / vedoucí organizační složky státu / organizační složky územního samosprávného celku*
    - *ustavení odborného zástupce*
    - *oprávnění k užívání zdravotnické zařízení (technické a věcné vybavení)*
    - *splnění požadavků na personální zabezpečení*
    - *doložení stanovisek SÚKL, KHS, MZ*
    - *odborný zástupce*

  - bezúhonnost
    - *nebyl pravomocně odsouzen*
      - *za úmyslný TČ k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání alespoň 1 roku*
      - *za TČ spáchaný při poskytování ZS*
    - *hledí se na něho, jako by nebyl odsouzen*
    - *doklad*
      - *výpis z evidence Rejstříku trestů*
      - *doklad vydaný jiným státem (občan / 6měs. po 3roky)*
      - *čestné prohlášení o bezúhonnosti (notář)*

- **Způsobilost k výkonu zdravotnického povolání**
  - lékaře /zubního lékaře /farmaceuta
    - *zák.č.95/2006 Sb.*
    - *způsobilost k samostatnému výkonu povolání*
    - *ve specializačním oboru min. v jednom z oborů*

- NLZP / JOP
  - o zák. č. 96/2006 Sb.
  - o způsobilost k samostatnému výkonu zdrav. povolání min. v jednom z oborů
  - o odborným zástupcem může být též lékař, zubní lékař nebo farmaceut (způsobilost k přímému vedení nebo dohledu)
- **Odborný zástupce**
  - odborně řídí poskytování zdravotních služeb
  - způsobilý k samostatnému výkonu zdravotnického povolání
  - člen ČLK / ČSK / ČLéK
  - plně svéprávný
  - bezúhonný
  - držitel povolení k pobytu na území ČR
  - v pracovněprávním nebo obdobném vztahu
  - stejná osoba max. pro 2 poskytovatele
- **Překážky k udělení oprávnění**
  - uložen zákaz činnosti v poskytování ZS (soud / správní orgán)
  - není pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s poskytováním ZS
  - závažným způsobem /opakovaně porušil povinnost stanovenou pro poskytování ZS zákonem
  - ve lhůtě neodstranil zjištěné nedostatky
  - nevede / vede v rozporu s právním předpisem ZD
  - neplatí pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
  - po dobu 3 let ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu /zrušení konkursu
  - v průběhu insolvenčního řízení bez souhlasu insolvenčního správce
- **Žádost o udělení oprávnění**
  - správní řízení
  - údaje o žadateli
  - údaje o odborném zástupci
  - údaje o místu poskytování ZS
  - formy, obory a druhy poskytované zdravotní péče
  - datum, kdy žadatel hodlá zahájit poskytování ZS
  - doba, po kterou žadatel hodlá zdravotní služby poskytovat, pokud žádá o udělení oprávnění na dobu určitou
  - doklady k žádosti
    - o doklad o zřízení nebo založení právnické osoby, pokud se nezapisuje do obchodního nebo obdobného rejstříku nebo pokud zápis ještě nebyl proveden
    - o zdravotnická záchranná služba – doklad o tom, že žadatel byl zřízen krajem jako příspěvková organizace a doklad – oprávnění využívat linku národního čísla tísňového volání 155
    - o doklad o bezúhonnosti osob, které jsou statutárním orgánem žadatele / jeho členy
    - o doklad o bezúhonnosti vedoucího organizační složky

- *prohlášení, že u žadatele netrvá žádná z překážek pro udělení oprávnění*
- *doklad, z něhož vyplývá oprávnění žadatele užívat prostory k poskytování zdravotních služeb*
- *prohlášení, že zdravotnické zařízení je pro poskytování zdravotních služeb technicky a věcně vybaveno*
- *provozní řád a rozhodnutí o jeho schválení orgánem ochrany veřejného zdraví*
- *souhlasné závazné stanovisko SÚKL k technickému a věcnému vybavení ZZ – lékárenské péče*
- *povolení k činnosti podle atomového zákona vydané SÚJB, budou-li při poskytování zdravotních služeb používány zdravotnické prostředky užívané k lékařskému ozáření*
- *souhlas MZ s poskytováním lázeňské léčebně rehabilitační péče*
- *do 15 dnů ode dne zahájení poskytování zdravotních služeb kopii pojistné smlouvy odpovědnosti za škodu způsobenou v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb*
- *seznam zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, kteří budou vykonávat zdravotnické povolání v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k žadateli, a to v rozsahu požadavků na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb*
- *seznam zdravotnických a jiných odborných pracovníků*
- *doklady odborného zástupce*
  - *doklady o vzdělání*
  - *doklad o zdravotní způsobilosti k výkonu povolání*
  - *doklad o bezúhonnosti*
  - *členství v komoře u lékařů, zub. lékařů a farmaceutů*
  - *prohlášení odborného zástupce, že souhlasí s ustanovením do funkce oz a že netrvá žádný z důvodů, pro který by nemohl funkci oz vykonávat*
  - *doklad o pracovněprávním nebo obdobném vztahu k poskytovateli*
  - *doklad prokazující povolení k pobytu na území ČR*
- *Specifika*
  - *poskytování zdravotních služeb osobami usazenými nebo se sídlem v jiném členském státě EU, Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarské konfederaci fyzická osoba, která bude poskytovat zdravotní služby pouze ve zdravotnickém zařízení provozovaném jiným poskytovatelem*
  - *nabyvatel majetkových práv vztahujících se k poskytování ZS dosavadním poskytovatelem*
  - *poskytování pouze dlouhodobé lůžkové péče jen zdravotnickými pracovníky nelékařského povolání*
- **Rozhodnutí o udělení oprávnění**
  - *náležitosti stanovené správním řádem*
  - *stejnopis rozhodnutí do 15 dnů od nabytí právní moci*
    - *správci daně*
    - *okresní správě sociálního zabezpečení*
    - *příslušné komoře*
    - *SÚKLu – lékárenské péče*
  - *zaznamenáno do 15 dnů ode dne nabytí právní moci do Národního registru poskytovatelů zdravotních služeb*

- *zapsány příslušné referenční údaje do základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci*
- **Hlášení změn**
  - *oznamovací povinnost poskytovatele ZS*
  - *všechny změny týkající se údajů uvedených v rozhodnutí o udělení oprávnění k poskytování ZS, údaje v předkládaných dokladech*
  - *doklady o změnách*
  - *písemně do 15 dnů ode dne, kdy se o změnách dozvěděl*
    - *záznam do spisu*
    - *rozhodnutí o změně / pozastavení / odejmutí oprávnění k poskytování ZS*
- **Zánik oprávnění**
  - *smrtí poskytovatele*
  - *zánikem poskytovatele*
  - *výmazem organizační složky závodu právnické osoby se sídlem mimo území ČR z obchodního rejstříku*
  - *zrušením organizační složky státu nebo organizační složky územního samosprávného celku*
  - *uplynutím doby, pokud bylo oprávnění uděleno na dobu určitou*
  - *rozhodnutím správního orgánu o odejmutí oprávnění*
- **Odejmutí oprávnění**
  - *poskytovatel přestal splňovat podmínky*
  - *nastala překážka poskytování ZS*
  - *na žádost poskytovatele (60 dnů předem)*
- **Změna, pozastavení, odejmutí oprávnění**
  - *Oznamovací povinnost KÚ do 15 dnů*
    - *viz Rozhodnutí o udělení oprávnění*
    - *smluvní zdravotní pojišťovny*
    - *uznávacímu orgánu pro uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání*
    - *záznam do Národního registru poskytovatelů a registru osob*
- **Přerušování poskytování ZS**
  - *nejdéle na dobu 1 roku*
  - *povinnost oznámit nejpozději 60 dnů předem*
  - *povinnost zajistit předání kopie nebo výpis ZD nově zvolenému poskytovateli*
  - *pokračování v poskytování ZS poskytovatel písemně oznámí KÚ*
- **Pokračování v poskytování ZS**
  - *Úmrtí poskytovatele*
    - *pokračuje jiná fyzická / právnická osoba*

- *do 15 dnů ode dne úmrtí písemně oznámí úmysl pokračovat v poskytování ZS správnímu orgánu a zdrav. pojišťovně*
  - *splňuje podmínky pro poskytování ZS*
  - *pokračování zahájeno do 60 dnů od úmrtí, do 10 dnů od zahájení nahlášení data*
  - *vydání osvědčení o splnění podmínek*
  - *oznamovací povinnost správ. úřadu*
- **Poskytování zdravotních služeb**
    - *smluvní vztah se zdravotní pojišťovnou*
    - *bez smlouvy se zdravotní pojišťovnou (samoplátci)*
      - *občané ČR*
      - *cizinci z EU*
      - *cizinci mimo EU*
- **Kazuistika**
    - *rozsudek NSS 1 As 50/2017*
    - *homeopatické poradenství bez oprávnění k poskytování ZS*

Rozhodování pacienta (informovaný souhlas, odmítnutí péče)

- **Plná svéprávnost**
  - *zletilostí*
  - *uzavřením manželství před nabytím zletilosti*
  - *přiznáním svéprávnosti*
    - *věk 16 let*
    - *schopnost se živit a obstarat si své záležitosti*
    - *souhlas zákonného zástupce / souhlas nezletilého*
- **Omezení svéprávnosti**
  - *jen v zájmu člověka, jehož se to týká*
  - *po jeho zhlédnutí*
  - *s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní jedinečnosti*
  - *v úvahu vzaty rozsah i stupeň neschopnosti postarat se o vlastní záležitosti*
  - *jinak by mu hrozila závažná újma*
  - *nepostačí méně omezující opatření*
  - *jen soud*
  - *zjistí názor člověka, o jehož svéprávnosti rozhoduje*
  - *v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat*
  - *vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil*
- **Osoba blízká**
  - *Osoba blízká je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle jiného zákona upravujícího registrované partnerství (dále jen „partner“); jiné osoby v poměru*

rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

- **Informace o zdravotním stavu**

- Forma
  - srozumitelným způsobem
  - v dostatečném rozsahu
  - o navrženém individuálním léčebném postupu
  - změnách v individuálním léčebném postupu
  - klást doplňující otázky, srozumitelné odpovědi
  - ...
- Rozsah
  - příčina a původu nemoci, stadium, předpoklad vývoje
  - účel, povaha, předpokládaný přínos, možné důsledky, rizika navrhovaných ZS a jednotlivých výkonů
  - jiné možnosti ZS, jejich vhodnost, přínos, rizika
  - další potřebná léčba
  - omezení, doporučení ve způsobu života

- **Autonomie pacienta**

- plně svéprávný pacient
- pacient omezený ve svéprávnosti
- nezletilý pacient
- pacient jednajícím v duševní poruše

- **Souhlas s poskytováním zdravotních služeb**

- svobodný souhlas
  - *je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku*
- informovaný souhlas
  - *před vyslovením souhlasu podána informace / pacient se podání informace vzdal*
- forma
  - *konkludentní*
  - *ústní*
  - *písemná*
- písemná forma
  - *zásah do integrity, má-li být oddělena část těla, která se již neobnoví*
  - *pokud tak stanoví jiný právní předpis*
  - *pokud tak s ohledem na charakter poskytovaných zdravotních služeb určí poskytovatel*
  - *souhlas s hospitalizací*
  - *písemný souhlas je součástí ZD*
  - *podepíše pacient a zdravotnický pracovník*
  - *na vyžádání pacientovi poskytnuta kopie*
- nemožnost souhlasu pacienta s ohledem na jeho zdravotní stav

- *osoby určené pacientem – není-li / není-li dosažitelná*
  - *manžela nebo registrovaného partnera – není-li/...*
  - *rodiče – není-li/...*
  - *jiné osoby blízké způsobilé k právním úkonům, pokud je známa*
- **pacient není schopen se ze zdravotních důvodů vyjádřit požadovaným způsobem**
    - *zdravotnický pracovník zaznamená do ZD nepochybný projev vůle pacienta*
    - *způsob projevu vůle pacienta*
    - *zdravotní důvody bránící pacientovi*
    - *záznam podepíše zdravotnický pracovník a svědek*
- **Odmítnutí poskytnutí zdravotních služeb**
    - **pacientovi, kterému byla podána informace / podání informace se vzdal a odmítá vyslovit souhlas**
    - **je opakovaně podána informace o jeho zdravotním stavu v rozsahu a způsobem, ze kterého je zřejmé, že neposkytnutí zdravotních služeb může vážně poškodit jeho zdraví nebo ohrozit život**
    - **jestliže pacient i nadále odmítá vyslovit souhlas, učiní o tom písemné prohlášení (revers).**
- **Souhlas u nezletilého / omezeného ve svéprávnosti**
    - **souhlas zákonného zástupce (opatrovníka)**
    - **zjistit názor pacienta (vnímá situaci a vyjadřuje se)**
    - **zaznamenat ZD názor nezl. / důvod nevyjádření**
    - **zdravotní služby, které lze poskytovat bez souhlasu a jsou nezbytné k záchraně života nebo zdraví pacienta a odpírají-li rodiče nebo jeden z nich nebo jiný zákonný zástupce souhlas, rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující lékař**
    - **pacient starší 14 let – rozpor v názoru se zákonnými zástupci – soud**
- **Dříve vyslovené přání**
    - **věcné a formální podmínky platnosti**
      - *má-li je k dispozici*
      - *v době poskytování zdravotních služeb nastala předvídatelná situace, k níž se dříve vyslovené přání vztahuje*
      - *pacient je v takovém zdravotním stavu, kdy není schopen vyslovit nový souhlas nebo nesouhlas*
      - *dříve vyslovené přání bylo učiněno na základě písemného poučení ošetřujícím lékařem pacienta o důsledcích tohoto rozhodnutí*
      - *písemná forma*
      - *úředně ověřený podpis pacienta*
      - *součástí dříve vysloveného přání je písemné poučení*
      - *dříve vyslovené přání při přijetí do péče / v průběhu hospitalizace*
      - *pro ZS zajišťované tímto poskytovatelem*
      - *zaznamená se do ZD*
      - *podpis pacient, zdravotnický pracovník a svědek*

- kdy není povinnost je respektovat
  - *od doby jeho vyslovení došlo v poskytování ZS, k takovému vývoji, že lze důvodně předpokládat, že by pacient vyslovil souhlas s poskytnutím*
  - *nabádá k postupům, jejichž výsledkem je aktivní způsobení smrti*
  - *pokud by jeho splnění mohlo ohrozit jiné osoby*
  - *byly započaty zdravotní výkony, jejichž přerušeni by vedlo k aktivnímu způsobení smrti*
- nemožnost uplatnění
  - *jde-li o nezletilé pacienty / pacienty zbavené způsobilosti k právním úkonům*

Poskytování zdravotní péče bez souhlasu, omezovací prostředky

- **Hospitalizace bez souhlasu**
  - rozhodnutí soudu
    - *pravomocným rozhodnutím soudu uloženo ochranné léčení formou lůžkové péče*
  - zákon o ochraně veřejného zdraví
    - *je nařízena izolace, karanténa nebo léčení*
  - TŘ / OSŘ
    - *nařízeno vyšetření zdravotního stavu*
  - ohrožení bezprostředně a závažným způsobem
    - *sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy / touto poruchou trpí / je pod vlivem návykové látky, pokud hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak*
  - neodkladná péče
    - *zdravotní stav vyžaduje poskytnutí a zároveň neumožňuje, aby vyslovil souhlas*
  - nezletilý / omezený ve svéprávnosti
    - *bez souhlasu zákonného zástupce, jde-li o podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání*
- **Poskytování zdravotních služeb bez souhlasu**
  - jen neodkladná péče
  - zdravotní stav neumožňuje souhlas vyslovit
  - léčba vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta
  - nezletilého / omezeného ve svéprávnosti
    - *léčba vážné duševní poruchy, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vši pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta*
    - *ZS nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví*
    - *je u něj podezření na týrání, zneužívání, zanedbávání*
- **Povinnosti poskytovatele**
  - *při hospitalizaci bez souhlasu jen neodkladnou péči, která je v přímé souvislosti s důvodem hospitalizace*
  - *povinnost o hospitalizaci bez souhlasu informovat osobu určenou / osobu blízkou / osobu ze společné domácnosti / zákonného zástupce / Policii ČR*

- *bez souhlasu pacienta / zákonného zástupce pacienta lze poskytnout též jiné zdravotní služby, stanoví-li tak zákon o ochraně veřejného zdraví*
- **Omezovací prostředky**
  - úchop pacienta zdravotnickými pracovníky / jinými osobami k tomu určenými poskytovatelem
  - ochranné pásy nebo kurty
  - umístění pacienta v síťovém lůžku
  - umístění pacienta v místnosti určené k bezpečnému pohybu
  - ochranný kabátek / vestu zamezující pohybu horních končetin pacienta
  - psychofarmaka / jiné léčivé přípravky podávané parenterálně
    - *jsou-li vhodné k omezení volného pohybu*
    - *nejedná se o léčbu na žádost pacienta / soustavou léčbu psychiatrické poruchy*
  - podmínky použití
    - *účelem je odvrácení bezprostředního ohrožení života, zdraví nebo bezpečnosti pacienta nebo jiných osob,*
    - *pouze po dobu, po kterou trvají důvody jejich použití*
    - *pacient byl s ohledem na jeho zdravotní stav srozumitelně informován o důvodech použití*
    - *zákonný zástupce nezletilého pacienta / zbaveného způsobilosti byl bez zbytečného odkladu informován, záznam do ZD*
    - *pacient byl pod dohledem zdravotnických pracovníků*
    - *přijata opatření, která zabrání poškození zdraví pacienta*
    - *použití indikoval vždy lékař, výjimečně NLZP –lékař neprodleně informován a potvrdí důvodnost*
    - *každé použití zaznamenat do ZD, centrální evidence*

Povinná mlčenlivost zdravotnických pracovníků

- **Povinná mlčenlivost**
  - **Zákonná povinnost**
    - *§ 51 a násl. ZoZS*
  - **Věcný rozsah**
    - *zdravotní stav*
    - *anamnéza – osobní, rodinná, sociální, profesní ...*
    - *postoje a přesvědčení*
  - **Osobní rozsah**
    - *poskytovatel*
    - *zdravotničtí pracovníci a jiní odborní pracovníci v souvislosti s výkonem svého povolání*
    - *zdravotničtí pracovníci a jiní odborní pracovníci po ukončení svého povolání k informacím získaným v souvislosti s bývalým povoláním*

- *osoby získávající způsobilost k výkonu povolání zdravotnického pracovníka nebo jiného odborného pracovníka*
- *osoby oprávněné nahlížet bez souhlasu pacienta do jeho zdravotnické dokumentace*
- *členové odborných komisí dle zák. o specifických ZS*
- *další osoby, které v souvislosti se svou činností vykonávanou na základě jiných právních předpisů zjistí informace o zdravotním stavu pacienta*

- **Prolomení povinnosti mlčenlivosti**

- **souhlas pacienta**
- **bez souhlasu pacienta**
  - **oznamovací povinnost**
    - *orgány činné v trestním řízení*
    - *soud v civilním řízení*
    - *orgány sociálně právní ochrany dítěte*
    - *celní úřad*
    - *zdravotní pojišťovny*
    - *orgány veřejného zdraví*
    - *SÚKL*
    - *SÚJB*
    - *správa sociálního zabezpečení*
    - *matrika*
    - *úřad práce*
    - *jiní poskytovatelé zdravotních služeb, etická komise*
    - *MZ*
    - *NZIS*
    - *osoby blízké pacientovi*
    - *...další*
  - **povinnost sdělení informací na vyžádání**
    - *orgány činné v trestním řízení*
    - *soud v civilním řízení*
    - *orgány sociálně právní ochrany dítěte*
    - *celní úřad*
    - *zdravotní pojišťovny*
    - *orgány veřejného zdraví*
    - *SÚKL*
    - *SÚJB*
    - *správa sociálního zabezpečení*
    - *matrika*
    - *zaměstnavatelé pacientů*
    - *úřad práce*
    - *Veřejný ochránce práv*
    - *jiní poskytovatelé zdravotních služeb, etická komise*

- ČLK, ČstK
- MZ
- NZIS
- krajské, obecní úřady
- osoby blízké pacientovi
- ...další
- informace získané z oprávnění k nahlížení do zdravotnické dokumentace
  - § 65 a násl. Zák. o zdravotních službách

Vedení a nakládání se zdravotnickou dokumentací

- **Vedení zdravotnické dokumentace**
  - soubor informací vztahujících se k pacientovi, o němž je vedena
  - povinnost vedení zdravotnické dokumentace
    - poskytovatel je povinen vést a uchovávat zdravotnickou dokumentaci a nakládat s ní podle zákona o zdravotních službách a jiných právních předpisů
  - výjimky z vedení ZD
    - Při poskytování zdravotních výkonů v rámci preventivní péče mimo zdravotnické zařízení není poskytovatel povinen vést zdravotnickou dokumentaci.
    - Mimo zdravotnické zařízení mohou být poskytovány zdravotní výkony v rámci preventivní péče zaměřené na předcházení onemocnění a jeho včasné rozpoznání, a to na základě povolení uděleného krajským úřadem.
  - Obsah ZD
    - identifikační údaje poskytovatele
    - identifikační údaje pacienta
    - pohlaví pacienta
    - informace o zdravotním stavu pacienta, průběhu a výsledku poskytovaných ZS, dalších významných okolnostech
    - rodinná, osobní, pracovní, sociální anamnéza
    - údaje vztahující se k úmrtí pacienta
    - další údaje podle ZZS / jiných právních předpisů
      - Písemný souhlas s poskytnutím ZS
      - Záznam o odmítnutí poskytnutí ZS
      - Záznam o dříve vysloveném přání
      - Záznam o souhlasu s poskytováním informací
  - Vyhláška č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci
    - minimální obsah jednotlivých částí ZD
    - součásti ZD
    - zásady pro uchování ZD
    - postup při jejím vyřazování a zničení po uplynutí doby uchování
    - doby uchování ZD

- **Občanský zákoník**
  - *ust. § 2647 - Poskytovatel vede záznamy o péči o zdraví, z nichž musí být zřejmé údaje o zdravotním stavu ošetřovaného a o poskytovatelově činnosti, včetně podkladů osvědčujících správnost těchto údajů, v rozsahu nezbytném pro poskytování řádné péče o zdraví. Záznamy poskytovatel uchová tak dlouho, jak to vyžaduje potřeba odborné péče.*
  - *K záznamům poskytovatel podle svého uvážení připojí i podklady a vyjádření, které mu popřípadě odevzdal ošetřovaný nebo příkazce.*
  - *Do záznamů poskytovatel vždy poznamená, kdo do nich nahlížel.*

- **Další právní předpisy a ZD**
  - *zák. 373/2011 Sb., o specifických zdrav. službách*
    - *asistovaná reprodukce, sterilizace, kastrace, léčba krví, pracovnílékařské služby, ...*
  - *zák. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění*
    - *vydání / zapůjčení zdrav. prostředků*
  - *zák. 258/2000 Sb., o ochraně veř. zdraví*
    - *upuštění od očkování (§ 46/2), protiepidemická opatření v ohnisku nákazy, ...*
  - *zák. 285/2002 Sb., transplantační zákon*
    - *vyjádření dárce, etické komise, odebrané orgány a účel použití, další ...*
  - *..další právní předpisy*

- **Forma vedení ZD**
  - **v listinné podobě**
    - *uvedení data jeho provedení*
    - *podpis zdravotnického pracovníka / jiného odborného pracovníka, který zápis provedl*
    - *otisk razítka s jmenovkou / čitelný přepis jeho jména, příjmení (vyjma poskytovatele poskytujícího ZS vlastním jménem)*
    - *provedení zápisu do zdravotnické dokumentace zajistí a jeho správnost svým podpisem potvrdí zdravotnický pracovník nebo jiný odborný pracovník, který pacientovi poskytl zdravotní službu.*
    - *je-li ze způsobu provedení zápisu do zdravotnické dokumentace zřejmé, že jej provedl jeden zdravotnický pracovník, nemusí podepisovat každý dílčí zápis v průběhu dne nebo směny, ale postačuje, podepíše-li tento zdravotnický pracovník v průběhu dne nebo směny provedení posledního zápisu.*
  - **v elektronické podobě**
  - **kombinace listinné a elektronické podoby**

- **Způsob vedení ZD**
  - **průkazně, pravdivě, čitelně**
  - **průběžně doplňována**
  - **jednotlivé zápisy bez zbytečného odkladu**
    - *akutní lůžkové péče – zápis o aktuálním zdravotním stavu pacienta min. 1x denně*
  - **opravy novým zápisem**
    - *datum opravy, identifikace zdravotnického pracovníka, zachován v čitelné podobě i původní zápis;*

- *doplnění/oprava na žádost pacienta – poznámka na žádost pacienta, podpis pacienta*
- **Povinnosti poskytovatele / práva a povinnosti oprávněných osob při nahlížení do zdravotnické dokumentace**
  - *nahlížet, pořizovat výpisy / kopie*
  - *pokud si oprávněná osoba nepořídí výpis nebo kopii vlastními prostředky na místě, pořídí kopii poskytovatel*
  - *výpis po dohodě s oprávněnou osobou je-li to účelnější než pořízení kopie*
  - *lhůty pacient*
    - *poskytovatel není schopen zajistit nahlížení do ZD – pořídí kopii ZD do 5 dnů ode dne, kdy sdělil, že nahlížení nelze zajistit / v jiné dohodnuté lhůtě*
    - *nelze požadovat úhradu*
  - *lhůty jiné oprávněné osoby*
    - *do 15 dnů od obdržení písemné žádosti*
    - *ve lhůtě podle jiného právního předpisu*
    - *v jiné dohodnuté lhůtě*
  - *zpoplatnění*
    - *úhrada max. ve výši nákladů spojené s pořízením výpisu nebo náklady vynaložené na pořízení kopie*
    - *ceník musí být umístěn na místě veřejně přístupném pacientům*
    - *za odeslání max. úhrada ve výši nákladů odeslání, nestanoví-li jiný právní předpis jinak nebo není-li hrazeno pořízením výpisu nebo kopie z veřejného zdravotního pojištění*
  - *Povinnost nahlízejících*
    - *prokázat svou totožnost občanským průkazem*
    - *cizinec cestovním dokladem /jiný průkaz totožnosti*
    - *v pochybnostech čestné prohlášení osob blízkých*
    - *potvrzení totožnosti pacientem*
    - *prokázat svou totožnost průkazem totožnosti nebo jiným dokladem obsahujícím fotografii*
    - *prokázat příslušnost ke správnímu orgánu / instituci nebo předložit písemné pověření*
- **Uchování, vyřazování a zničení zdravotnické dokumentace**
  - *přílohy č. 2 a č. 3 vyhlášky 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci*
    - *povinnost uchovávat po stanovenou dobu*
    - *povinnost vyřazovat –skartační řízení*
    - *bez skartačního řízení nelze zničit*
  - *Doba uchování*
    - *„startovací událost“ – rozhodná pro počítání doby*
    - *poslední záznam, změna poskytovatele, narození / úmrtí pacienta, poslední poskytnutí péče, ...*
    - *doba uchování (5 let, ...)*
    - *vyřazovací znak – hodnota ZD pro další poskytování ZS a způsob zacházení po uplynutí doby uchování*
    - *„S“ (stoupa, skart) - po uplynutí doby uchování se ZD navrhne ke zničení*
    - *„V“ (výběr) – nelze v době vzniku hodnotu určit*

- **Vyřazování**
  - posuzování a plánovitý výběr ZD, která je nadále pro poskytování ZS nepotřebná
  - ve lhůtách určených poskytovatelem, nejdéle jednou za 5 let komplexně za celého poskytovatele
  - předmětem je veškerá ZD, u které uplynula doba uchování
  - vyřazovat je povinnost
  - vyřazovat se smí jen v termínech a podle pravidel stanovených vyhláškou
  - Vyřazovací znaky
    - „S“ – po uplynutí doby uchování bude navržena ke zničení
    - „V“ – po uplynutí doby uchování bude posouzena další potřeba
    - buď bude navržena ke zničení nebo bude prodloužena doba uchování – nejméně vždy o 5 let
  - Proces vyřazování
    - určený zdravotnický pracovník vypracuje návrh na vyřazení – obsahuje seznam ZD (rozhodnutí o ZD se znakem „V“)
    - veřejnoprávní původce – státní oblastní archiv
- **Zničení**
  - ZD určená k vyřazení musí být zničena
  - Zničení – znehodnocení takovým způsobem, aby byla znemožněna rekonstrukce a identifikace obsahu
  - PZS pořídí a uchovává písemný záznam, který obsahuje soupis zničené ZD společně s informací o tom, kdy, jak a kým byla ZD zničena.
  - Soupis obsahuje identifikační údaje pacienta.
  - Písemný záznam se uchovává bez časového omezení.
- **Odpovědnost a sankce při porušení povinností nakládání se zdravotnickou dokumentací**
  - poruší povinnost vést, uchovávat, nakládat se ZD dle ZZS
  - neumožní přístup a nahlížení do ZD oprávněným osobám uvedeným v ZZS
  - umožní nahlížení do ZD v rozporu se ZZS
  - nepořídí výpis / kopii ZD dle ZZS
  - neprovede záznam o nahlédnutí do ZD
    - ZZS - pokuta až 500 tis. Kč / 100 tis. Kč
    - GDPR - 20 mil euro (cca 500 mil Kč) – omezení zákonem
  - Příslušný správní orgán může pozastavit nebo odejmout oprávnění k poskytování ZS
    - poskytovatel nevede ZD
    - poskytovatel vede ZD v rozporu s právními předpisy
  - Občanský zákoník
    - náhrada škody a nemajetkové újmy
    - soud může rozhodnout o obrácení důkazního břemena ohledně prokázání (ne)splnění některého z předpokladů odpovědnosti za újmu (nálezy IV.ÚS 14/17)
  - Trestní zákoník
    - Neoprávněné nakládání s osobními údaji
    - Neoprávněný přístup k počítačovému systému
  - Zákon o ČLK, ČSK, ČLÉKK
  - Zákoník práce

Náležitá odborná úroveň (lege artis)

- **Náležitá odborná úroveň (postup lege artis)**
  - Náležitou odbornou úrovní se rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti.
  - *ust. § 4 odst. 5 zák. o zdravotních službách*
  - *ust. § 49 odst. 1 písm. a) - je zdravotnický pracovník povinen poskytovat zdravotní služby, ke kterým získal odbornou nebo specializovanou způsobilost podle jiných právních předpisů, v rozsahu odpovídajícím jeho způsobilosti a zdravotnímu stavu pacienta a na náležité odborné úrovni je povinen se řídit etickými principy*
  - *pravidla vědy a uznávané medicínské postupy*
  - *individualita pacienta*
  - *konkrétní podmínky*
  - *objektivní možnosti*
  - *judikát Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 219/2005*

Stížnosti ve zdravotnictví

- **Regulace zák. o zdravotních službách**
  - *z. 372/2011 Sb., část osmá, ust. § 93 a násl.*
- **Osoby oprávněné k podání stížnosti**
  - *pacient*
  - *zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta*
  - *osoba blízká v případě, že pacient tak nemůže učinit s ohledem na svůj zdravotní stav nebo pokud zemřel*
  - *osoba zmocněná pacientem*
- **příjemce stížnosti**
  - *poskytovatel*
  - *příslušný správní orgán –krajský úřad, Magistrát hlavního města Prahy*
- **povinnosti poskytovatele při vyřizování stížnosti**
  - *navrhnout stěžovateli ústní projednání stížnosti, pokud je to s ohledem na charakter stížnosti vhodné*
  - *vyřídit stížnost do 30/60 dnů ode dne jejího obdržení; tuto lhůtu může odůvodněně*
  - *do 5 dnů ode dne jejího obdržení prokazatelně postoupit věcně příslušnému subjektu*
  - *o prodloužení lhůty a postoupení stížnosti je povinen informovat stěžovatele*
  - *vést evidenci o podání stížností a o způsobu jejich vyřízení*
  - *umožnit stěžovateli nahlížet do konkrétního stížnostního spisu a pořizovat z něj kopie*
  - *poskytnout mu včasnou a nutnou součinnost správnímu orgánu*
  - *lůžková péče – vypracovat postup pro vyřizování stížností, informaci o možnosti a postupu uveřejnit v ZZ na veřejně přístupném místě a na svých internetových stránkách*
- **povinnosti příslušného správního orgánu při vyřizování stížností**

- lhůty k vyřízení – 30 / 90 /120 dnů
  - vypracovat postup pro vyřizování stížností a určit pracoviště k přijímání stížností
  - uveřejnit postup a adresu určeného pracoviště, úřední hodiny a kontakt na toto pracoviště na úřední desce
  - vést evidenci o podání stížností a o způsobu jejich vyřízení
  - umožnit stěžovateli nahlížet do konkrétního stížnostního spisu a pořizovat z něj kopie
- **nezávislý odborník a nezávislá odborná komise**
    - důvody ustanovení
    - ustavení komise
    - práva a povinnosti odborníka a komise
- **způsoby vyřízení stížnosti**
    - uložení nápravná opatření s uvedením lhůty pro jejich splnění
    - podání podnětu orgánu příslušnému podle jiných právních předpisů, příslušné komoře,
    - obdobně postupuje poskytovatel
    - informace zdravotní pojišťovně pacienta o uložených nápravných opatřeních nebo o podání podnětu

Právní odpovědnost lékaře a poskytovatele zdravotních služeb

- **občanskoprávní (civilní) odpovědnost**
  - předpoklady vzniku
  - náhrada škody a nemajetkové újmy
  - osobnost člověka a její ochrana
  - kazuistika
- **trestněprávní odpovědnost**
  - předpoklady vzniku
  - trestné činy
    - § 140 TZ Vražda
    - § 141 TZ Zabití
    - § 144 TZ Účast na sebevraždě
    - § 145 TZ Těžké ublížení na zdraví
    - § 146 TZ Ublížení na zdraví
    - § 170 TZ Zbavení osobní svobody
    - § 171 TZ Omezení osobní svobody
    - § 180 TZ Neoprávněné nakládání s osobními údaji
    - § 181 TZ Poškození cizích práv
    - §230 TZ Neoprávněný přístup k počítačovému systému
    - § 367 TZ Nepřekažení trestného činu
    - § 368 TZ Neoznámení trestného činu
  - krajní nouze
  - nutná obrana
  - svolení poškozeného

- přípustné riziko
- oprávněné použití zbraně
- kazuistika

- **správní odpovědnost**
  - předpoklady vzniku
  - správní delikty
    - *dle zák. o zdravotních službách*
    - *dle zákona o ochraně veřejného zdraví*
    - *...další*
  - kazuistika

- **pracovněprávní odpovědnost**
  - předpoklady vzniku
  - odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli
    - *Náhrada skutečné škody*
    - *Výtka*
    - *Výpověď z pracovního poměru*
    - *Okamžité zrušení pracovního poměru*
  - kazuistika

- **disciplinární odpovědnost**
  - předpoklady vzniku
    - *§ 9 zák. 220/1991 Sb., o ČLK, ČSK, ČLÉKK*
  - kazuistika

Poskytování zdravotní péče v Evropské unii a přeshraniční zdravotní péče

- **Právní regulace**
  - *zákon č. 48/1997 Sb. - §14 a §16*
    - *transponovaná Směrnice o právech pacientů*
  - *Nařízení EU 883/2004 a prováděcí nařízení 987/2009 + Nařízení 1231/11*
    - *přímo závazné, platí pro státy EU, EHP a Švýcarska*
    - *řeší otázky pojištění a nároků na zdravotní péči mimo stát pojištění*
  - *Smlouvy o sociálním zabezpečení – státy mimo EU (32 platných smluv ČR, z toho 5 upravuje nároky na zdravotní péči)*
  - *Rozsudky SD EU*

- **Kancelář zdravotního pojištění**
  - *Orgán ČR pro oblast zdravotního pojištění a poskytování péče na základě zmocnění dle čl. 1, odst. 2b) nařízení EP a Rady č. 987/09. Tuto roli vykonává ve vztahu ke státům EU, EHP a Švýcarsku*
  - *sdrhuje všechny ZP, řeší společné činnosti a koordinuje horizontální otázky*
    - *vytváření a správa společných metodik*

- rozhodování o výjimkách z pojištění
  - uzavírání mez. dohod a řešení sporů
  - úhrada závazků a pohledávek za zdravotní péči,
  - zastupování v orgánech EU a práce na legislativě
  - poskytování informací a správní pomoc
  - provoz, údržba a rozvoj národního IT systému pro zajištění mez. agendy (AP CMU)
  - administrace hrazení očkovacích látek
  - koordinace zavádění VILP
  - sběr a analýza dat a další národní agendy
- **koordinace účasti na zdravotním pojištění**
    - rovné zacházení z hlediska účasti v pojištění
    - princip příslušnosti k právním předpisům jediného státu
      - přednost předpisů místa výkonu práce
      - určující normy pro souběžnou činnost
      - neaktivní osoby podléhají předpisům státu bydliště (skutečného)
      - nezaopatření rodinní příslušníci odvozují nároky a pojištění od živitele rodiny
      - odvozené pojištění rodin
      - pojištění neaktivních osob a OSVČ i bez trvalého pobytu
      - výběr pojistného ze zahraničí
      - hrazení dle rozsahu a cen jiných států
      - zavedení systému refundací (pokladenský systém) atd.
- **nezbytná péče ve státě pobytu**
    - nezbytné léčení v takovém rozsahu, aby se pojištěnec nemusel vracet dříve, než zamýšlí (výrazně širší, než neodkladná péče)
    - včetně léčení chronických nemocí, těhotenství, porodu a následné péče během přechodného pobytu
    - nárokovým dokladem Evropský průkaz zdravotního pojištění (EHIC), nebo Potvrzení dočasně nahrazující EHIC
- **plná péče ve státě bydliště**
    - stejný rozsah jako u místních pojištěnců, předpokladem registrace u místní ZP
- **plánované vycestování za péčí mimo stát pojištění**
    - souhlas ZP na základě správního řízení
    - výjimka, pokud jde o péči hrazenou ve státě pojištění a nelze ji zde poskytnout bez zbytečného odkladu
- **služby na základě mezinárodních smluv**
    - povinná registrace
    - principy obdobné jako v EU
    - u přechodných pobytů pouze neodkladná péče
- **přeshraniční zdravotní péče**
    - Podmínky poskytování ZS cizincům

- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
  - Věstník MZ – 2011 - Administrativní postupy při poskytování péče zahraničním pojištěncům a cizincům
  - Cenový předpis MZ ČR č. 1/2017 – regulace maximální hodnoty bodu
- Podmínky poskytování ZS občanům ČR v cizině

System veřejného zdravotního pojištění

Zdravotní služby hrazené ze zdravotního pojištění

- **Zákonné provedení čl. 31 Listiny**
  - Každý má právo na ochranu zdraví.
  - Občané mají na základě veřejného pojištění právo na bezplatnou zdravotní péči a na zdravotní pomůcky za podmínek, které stanoví zákon.
  - Čl.3 Úmluvy o lidských právech a biomedicině
  - Rovná dostupnost zdravotní péče
  - Smluvní strany, majíce na zřeteli zdravotní potřeby a dostupné zdroje, učiní odpovídající opatření, aby v rámci své jurisdikce zajistily rovnou dostupnost zdravotní péče patřičné kvality.
- **právo každého na ochranu zdraví**
  - zák. č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
  - zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách
  - ...
- **system veřejného zdravotního pojištění**
  - zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
  - zák. č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění
  - zák. č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách
  - zák. č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR
  - ...

Plátcí zdravotního pojištění, práva a povinnosti pojištěnců

- **Osoby zdravotně pojištěné**
  - trvalý pobyt na území ČR
  - bez trvalého pobytu a jsou zaměstnanci zaměstnavatele se sídlem/trvalým pobytem v ČR
  - zákon o azylu

- **Osoby vyňaté ze zdravotního pojištění**
  - vykonávající nelegální práci
  - činné pro zaměstnavatele požívající diplomat. výhody
  - zaměstnavatel nemá sídlo na území ČR
  - dlouhodobě pobývajících v cizině a neplatí pojistné
- **Vznik a zánik veřejného ZP**
  - narozením – osoba s trvalým pobytem v ČR
  - dnem, kdy se osoba bez trvalého pobytu v ČR stala zaměstnancem zaměstnavatele se sídlem/trvalým pobytem v ČR
  - dnem získání trvalého pobytu v ČR
  - smrtí pojištěnce / prohlášením za mrtvého
  - kdy osoba bez trvalého pobytu přestala být zaměstnancem zaměstnavatele se sídlem/trvalým pobytem v ČR
  - ukončení trvalého pobytu v ČR
- **Plátcí pojistného na veřejné ZP**
  - 13,5 % z vyměřovacího základu za rozhodné období
  - zaměstnanec – příjmy ze závislé činnosti (4,5%)
  - zaměstnavatel – příjmy ze závislé činnosti zaměstnance (9 %)
  - OSVČ – 50 % příjmů ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů
  - stát – Kč určené zákonem / osobu / kalendářní měsíc
  - osoby bez zdanitelných příjmů – minimální mzda
  - není povinnost – nad 6 měsíců pobyt v cizině
  - VZP ČR – centrální registr pojištěnců veřejného ZP
- **Kazuistika**
  - *Nález Pl. ÚS 2/15 z 3. 5. 2017*
  - *Nesvědčí ústavně zaručené právo na bezplatnou zdravotní péči hrazenou ze systému veřejného zdravotního pojištění, nýbrž pouze obecně formulované záruky práva na ochranu zdraví.*
- **Práva pojištěnce**
  - výběr zdravotní pojišťovny
  - výběr poskytovatele ZS a ZZ
  - časová a místní dostupnost hrazených služeb
    - *Nař. vl. 307/2012 Sb., o místní a časové dostupnosti zdravotních služeb*
    - *Lhůta časové dostupnosti – je stanovena v rámci individuálního léčebného postupu u plánovaných služeb indikujícím zdravotnickým pracovníkem a nesmí překročit stanovenou lhůtu*
    - *Místní dostupnost – vyjadřuje dojezdovou dobu zdravotních služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění*
  - hrazené služby v rozsahu, podmínkách dle zákona
  - zdravotnické prostředky, léčivé přípravky a potraviny pro zvláštní lékařské účely bez přímé úhrady
  - další...
    - *péče o vzácná onemocnění (nař. 141/2000 Evropského Parlamentu a Rady ES)*
    - *informace od ZP o poskytnutých službách*

- *podílet se na kontrole své zdravotní péče*
  - *doklad o zaplacení regulačního poplatku, doplatku za vydání částečně hrazeného léčiva*
  - *úhrada částky přes limit doplatků za léčiva*
  - *náhrada nákladů vynaložené na neodkladnou zdravotní péči v cizině a jiném státě EU (limitace)*
  - *informace o možnosti čerpat ZS v rámci EU*
- **Povinnosti pojištěnce**
    - oznamovací povinnost vůči zaměstnavateli a ZP
    - oznamovací povinnost vůči ZP
    - hrazení pojistného
    - průkaz pojištěnce
      - *prokazovat se při poskytování ZS*
      - *oznámit ztrátu nebo poškození*
      - *vrátit – zánik pojištění, změna ZP, pobyt v cizině*
    - součinnost při poskytování ZS
    - dodržování stanoveného léčebného režimu
    - podrobení se preventivním prohlídkám
    - dodržovat opatření směřující k odvrácení nemocí
    - vyvarovat se vědomému poškození vlastního zdraví
    - hradit poskytovateli regulační poplatky

System úhrad zdravotní péče

- **Právní úprava**
  - zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
  - vyhláška č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami
  - vyhláška č. 618/2006 Sb., kterou se vydávají rámcové smlouvy
  - vyhláška č. 63/2007 Sb., o úhradách léčiv a potravin pro zvláštní lékařské účely
  - vyhláška č. 376/2011 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o veřejném zdravotním pojištění
  - vyhláška č. 201/2018 Sb., o stanovení hodnot bodu, výše úhrad hrazených služeb a regulačních omezení pro rok 2019
- **Veřejné a soukromé financování**
  - stát, kraje, obce, zdravotní pojišťovny / komerční pojištění, samoplátci (nehrazené služby), regulační poplatky
- **Zdravotní péče hrazená ze zdravotního pojištění**
  - zdravotní služby poskytnuté pojištěnci s cílem zlepšit nebo zachovat jeho zdravotní stav nebo zmírnit jeho utrpení
    - *odpovídají zdravotnímu stavu pojištěnce a účelu, jehož má být jejich poskytnutím dosaženo, a jsou pro pojištěnce přiměřeně bezpečné*
    - *jsou v souladu se současnými dostupnými poznatky lékařské věd,*
    - *existují důkazy o jejich účinnosti vzhledem k účelu jejich poskytování*

- **Smlouvy s poskytovateli o poskytování a úhradě hrazených služeb**
  - povinnost ZP zajistit poskytování hrazených služeb svým pojištěncům, včetně jejich místní a časové dostupnosti – uzavření smlouvy o poskytování a úhradě hrazených služeb s poskytovatelem
  - výběrové řízení
    - *výjimky z výběrového řízení*
    - *konání výběrového řízení navrhuje ZP, uchazeč nebo obec*
    - *vyhlášení způsobem v místě obvyklým krajský úřad, na poskytování lůžkové a lázeňské léčebně rehabilitační péče MZ*
    - *pro každé výběrové řízení komise – posouzení přihlášek, stanovení pořadí*
    - *ZP přihlíží k výsledkům výběrového řízení při uzavírání smluv o poskytování a úhradě hrazených služeb*
    - *výsledek výběrového řízení nezakládá právo na uzavření smlouvy se ZP*
  - **rámcová smlouva**
    - *dohodovacího řízení mezi zástupci svazů ZP x zástupci příslušných skupinových smluvních poskytovatelů zastupovaných zájmovými sdruženími*
    - *posouzení MZ z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem (zajištění kvality a dostupnosti hrazených služeb, fungování systému zdravotnictví a jeho stability v rámci finančních možností systému veřejného zdravotního pojištění)*
    - *vyhláška MZ, kterou se vydávají rámcové smlouvy*
    - *uzavření rámcových smluv mezi ZP a poskytovateli*
  - **smlouva o poskytování a úhradě hrazených služeb s poskytovatelem**
    - *účelem je zajištění věcného plnění při poskytování hrazených služeb pojištěncům*
    - *zveřejnění smluv a dodatků*
    - *dohodovací řízení o hodnotách bodu, výše úhrad hrazených služeb a regulační omezení na následující rok*
    - *posouzení MZ – vyhláška*
    - *při vykazování zdravotních výkonů používají poskytovatelé seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami / jiná dohoda*
    - *způsoby úhrady péče – kapitační platba, výkonová platba, DRG, rozpočet*

System sociálního zabezpečení a lékařská posudková služba

Nemocenské pojištění

- **Právní regulace**
  - *zák. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění*
- **Rozsah nemocenského pojištění**
  - *dočasná pracovní neschopnosti, nařízené karantény, těhotenství a mateřství, péče otce o dítě po jeho narození, ošetřování člena domácnosti nebo péče o něj,*

poskytování dlouhodobé péče a organizaci a provádění pojištění, posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění

- *účast na pojištění – dobrovolná / povinná*

- **Posuzování zdravotního stavu pojištěnců a dalších osob pro účely pojištění**

- *dočasné pracovní neschopnosti*
- *pracovní schopnosti po uplynutí podpůrní doby*
- *zdravotního stavu pro účely poskytování peněžité pomoci v mateřství, ošetřovného dlouhodobého ošetřovného a vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství*
- *posuzování zdravotního stavu provádí ošetřující lékař / ve stanovených případech příslušné orgány nemocenského pojištění svými lékaři*

Důchodové pojištění

- **Právní regulace**

- *zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění*
- *vyhl. č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity*

- **předmět pojištění**

- *pojištění pro případ stáří, invalidity a úmrtí živitele*
- *účast na pojištění – dobrovolná / povinná*

- **druhy důchodů**

- *starobní,*
- *invalidní,*
- *vdovský a vdovecký,*
- *sirotčí*

- **invalidní důchod**

- *pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %*
- *posuzují posudkoví lékaři sociálního zabezpečení*

Sociální pomoc a sociální služby

- **Právní regulace**

- *Zák. č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení*
- *Zák. o zdravotních službách*

- **Ošetřovatelská zdravotní péče**

- *veřejné zdravotní pojištění*
- *při poskytování ošetřovatelské péče pojištěncům umístěným v zařízeních sociálních služeb poskytujících pobytové sociální služby uzavírají ZP zvláštní smlouvy s poskytovateli sociálních služeb*
- *ZP uzavře, pokud o to poskytovatel sociálních služeb požádá a současně prokáže, že ošetřovatelská péče bude poskytována zdravotnickými pracovníky poskytovatele sociálních služeb, kteří jsou způsobilí k výkonu zdravotnického povolání*
- *úhrada péče se řídí vyhláškou MZ*

